

mányos definíciók, technikus terminusok fordultak elő, melyek magasabb értelmi fokot állító osztályokba valók. Ezen körülmény is azonban onnan magyarázható meg, hogy az illető szaktanár a ki tudására emelkedett, tantárgyának oly mély ismeretét bírja, melyből a fiatalabb és éretlenebb korba alá bocsátóknak, csak kivételképpen sikerül.

Különbösen egy ezen szaktanár urnak, mint az egész tanári karnak működésükért csak elismerést szavazhatunk. Ezen felmutatott felévi eredményt, melyről csak futólag emlékezünk meg, biztos kezesesség a jövőre. És mi biztos hisszük, hogy ilyen vezetés mellett e tanintézet gazdag szellemi kamatot nyújt e vidék érdemes tagjainak, kik a legnagyobb megpróbáltatások között is oly sok anyagi áldozatot hoztak a szent ügy oltárára.

Jelen volt.

Hétfalu, 1877. jan. 5.

Minden félreértés és gyanúsítás megszüntetésére végett a megnyugtatóra azoknak, kik Hétfalunak Brassóvali kibékülési szándékában jogeljárászt láttak, közölte azon javaslatot, melyet Bácsfalu községi képviselője nyújtott be a békeponthoz elkészítő bizottságnak:

Tekintetes bizottság!

Mi mint Bácsfalu községének alólirt képviselői örömmel hallottuk a f. év dec. 13-án Hosszúfaluban az egész Hétfalu községi képviselőivel együttesen megtartott nagy gyűlésen jelen volt képviselő társainkat, hogy tekintetes megyei főjegyző és titkár ur a hosszú és jelen nyomászi körülmények közt életmód-perlekedés helyett rövidebb s a közökhajtásnak ép oly teljesen megfelelő utat jelölt ki a Brassó városa által törvénytelenül elvett aytai örökségünk: erdink, legelőink, malmaink, korcsmaink visszaszerzéséhez. Ez az ut a kibékülés útja.

Ez ajánlat képviselő társaink közül némelyiket meglepett, másokban aggodalmat ébresztett, mások örömmel hallák az új ut kijelölését, s hogy a titkár úr ajánlat oly hamar megnyeré az egész gyűlés helyeslését, csak annak tulajdonítható, hogy Brassó megyének egy tiszta szándéku hivatalnok szölt Hétfaluhoz. A békeponthoz megállapításra végett egy számos tagu bizottság választott, melynek kötelességévé tétetett a munkát gyors kikészítése és betérjesztése.

Tekintetes bizottság! Bácsfalu nevében mi is elfogadjuk a békeajánlatot s mielőtt meghatároznók a feltételeket, bírák vagyunk népünk jogai, megtámadtatása és küzdelmeire vonatkozólag némelyeket elmondani.

Atyánk mint a haza szeleité őröz nép nem voltak soha senkinek jobbágyai, mi sem mint utoáink; ép oly szabad polgárai voltak ők és vagyunk mi is a szép magyar hazának mint a szabad száz községek szabad lakói, de Brassó közigazgatása alá jöve a hatalmas társnak anyagilag és szellemileg, eltorpító rabságába jutánk. Ez égbé kiáltó törvénytelenségnek és szabad polgárságunk bezonyítására íratnak meg a legújabb időben Jakab Elek „királyföldi viszonyok ismertetése“, pávai Vajna Elek „Cafoleta“, Memorandum „Hétfalu perai“ és Orbán Balázs „Barcaságja“, mely munkák teljes hitellal halmaz okmányokon alapulnak. Mi magunk is, mint atyánk elő nemzedéke, szemtanúi vagyunk Brassó városának földesuragra szűnet nélküli törekvésének. 1848-ig elszedte malmainkat, korcsmainkat

havasí legelőinket; 1848 után lefoglalta erdeinket és vásárt üzött saját örökségünkön, birtokunkon és mi több 18 éven keresztül Hétfaluból épület-taxa címén és zálogolásokból több mint 20,000 forint összeget csikart ki. Sirva néztük az idegen garázdálkodást. Ránk szalták az urbéri pártenst, holott mi soha, de soha sem voltunk urbéresék; új szükken mérték ki nekünk az erdőreszt és oly orozslánuilag maguknak a közigazgató városi tisztviselők, hogy minden jogserozt emberbarát felajadult e hallatlan törvénytípráson. Ép úgy tett Roma is, midőn Cartago városát a tengerger parttól belebb parancsolta eltávolítani, mi nem vala kevesebb mint tökéletes megsemmisítése.

Isten látja lelünkét, az elnyomók, a támadók nem mi valánk; ehez csak Brassó városának volt esze, hajlama és hatalma. Utódaink átkát, családaink tönkremenését idéztük volna elő, ha békes szemmel néztük birtokaink, jövedelmeink elorzását. Jogunkra támaszkodva s istenben bízva, sikra állánk mi törpék és szegények a hatalmas foglaló és egyszersmüud közigazgató perestárs ellen. 26. évi küzdelem igénybevette pénz, idő és erőnk. Ezt okozta Brassó atyáinknak és nekünk már 165 év óta. És mi még sem vállunk meg jogainktól bár hitünk sokszor ingadozott. Avagy ki merésznél magára venni a jobbjági címet, hogy örökre magára süttesse a judási bélyeget? Hétfalu megtett mindent, hogy szent igaz ügye diadalomra juthasson, közvéleményt teremtettünk a Kolozsvári Közlöny, Magyar Polgár, Székely Hírlap, Pesti Napló, Ellenőr, Egyetértés, Hon és Nemere lapok által. Követség követésig után ment Budapestre élő szóval is rajzolni kétségbe ejtó helyzetünket. Jajkiáltásaink nem kimélték meg a képviselőházat sem. A törvényszékeknek több éveken keresztül unig elég foglalkozást adott ügyvédünk és történt is több oly intézkedés, mely a hosszú bajból kibontakozhatásunkat lehetővé teszi. — Elvégre a nagyméltóságú m. kir. kuria ítélete is megzúdult és Brassó tulkapásainak határt szabott, de fájdalom, a főkérdés eldöntése későbbi időkre halasztatott; az erdők használatára pedig az 1848 évi statutus szerint fog gyakorolnani. Hétfalu fájó sebe tehát ennyi küzdelem és költekezés után sem gyógyulhatott be. A város pedig újra foglal, újra támad 1876-ban Bácsfalu és Türkös Száraztómás erdejében. Zavar van az erdőben, zavar a korcsmákban, és ezek következtében anyagi és szellemi pusztulás egész Hétfalun keresztül, ki tudja, mikor lesz a képviselőház azon helyzetben, hogy a birtokkérdést tisztázza és minden felett azon főkérdést: jobbjági volt-e a hétfalusi nép vagy szabad; földesur volt-e Brassó vagy nem? Es mig e főkérdés eldöntetik: e kinos helyzetben vesztegeljünk e? It az idő, határoznunk kell. Ez érvel legyen vége a pernek és jó reményvel lépünk a béko útjára. Ezt körülben tennünk nem lehetett, mert Brassó mint pergestárs bíránk és közigazgatónk is volt egyszersmind. Ma egyenlők vagyunk a megye előtt és hisszük, Brassó ma nem a tulkövetelő város, mit küllönben a közel jövő fog megmutatni.

Midőn fenebbi nézeteinket a tekintetes bizottság beces figyelembe ajánljuk: kegyeskedjék a bekülési feltételek megállapításánál tekintettel lenni a mi érett megfontolásunk után összeállított békeponthajkra.

Első feltétel: A hétfalusi nép eleitől fogva szabad polgára volt a hazának, az ma is; tiltakozók Hétfalu jobbjági és Brassó város földesuri címe ellen.

Második feltétel: A midüg Hétfalu által birtokolt és használt erdők egy talpalatnyi részére se tartson

francia zászlót elragalja. A bankár ezáltal a porosz harcokos lelkesültséget akarta fokozni. Nem csadott. A mihelyt e körülmény tudomására esett a küllönben is harcavágyó porosz katonáknek, élénk mozgalom, vág és türelmetlenség vett erőt mindnyájukon. Az ezer darab arany megtette hatását. Valóságos hőskönek képzelték magukat előre is, kik az első csoport al kalnival teljositik az ezer darab arany előfeltételeit. Voltak azonban a táborban olyan szerencse fiak, kik inkább a véletlenre számítottak terük kivételénél. Az utóbbiakhoz tartozott a zsidó származásu Würtz Eduárd is, a porosz hadtest egyik kövüzteste.

Nem sokára Wörthnél heves ütközet fejlődött ki a két ellenségés tábor között. Würtz a hadoszlop elejére osztatott be, s majdnem elsőnek üdvözölhet a franciákat. Azonban Würtznek inkább az aranyokon járt az esze. Ott látta büszkén lengeni a francia zászlókat. Oh! de szerette volna elrabolni mindegyiket. Hogy ne! Persze, ha a zászlók előtt ellenség nincs halált osztó gyögyverekkel, mert Würtz — szó, ami szó — bizony kissé „anyamasszony-féle katonas“ volt. Ó távolról gyönyörűséggel tudta még ellenségét is szemlélni, mig közelében borzadt tőle. Végre az aranyok annyira kísértették őt, hogy hinni kezdte magáról a bátorságot. Ej! hisz a zsidó sokkal éltre valóbb, hogyssem a pénzért kissé bátor ne tudna lenni. Csak akarni kell és semmisen lehetetlen. Ez az okoskodás Würtzet föllekesítette. Ott látjuk legelől rohanni. Meglehet azért, hogy az ellenség mértföldnyire van tőle. Hanem azért az ágyuk meglehetősen bömböltek s a fegyverek is egyre másra ropogtak. Würtz pedig e fület kétségbeejtó zenezó mellett mindinkább közeledett céljához. Amott a magaslaton megpillantotta a legszebb francia zászlót. Oda törekedett. A zászló legyözhetlen vonzerőt gyakorolt rá. Aztán társait is megelőzni akarta, s ezért még inkább sietett a magaslat felé. Pedig most már benne volt a haláljátékban. Körötte az ellenség s a halálos golyók izesztően sivitnak fülei mellett el. De ő nem találja a golyók. Ugy látszik, védelem alá helyezte vak szerencséje.

(Folytatás köv.)

tovább igényt Brassó városa, tehát húzza vissza kérdőszét, hogy mi rögtön saját erdőszeti hivatalunk állíthassak fel.

Harmadik feltétel: Brassó városa által lefoglat havasí legelőink, malmaink, korcsmaink Hétfaluna visszaadandók minden kárpótálás nélkül; mi sem küveteljük ezeknek a lefoglatás ideje óta 1876: végei befolyt roppant jövedelem összegét Brassótló vissz:

Negyedik feltétel: Brassó városa térítse me Hétfalunak a törvénytelentl szedett épületfa taxá 12,532 frt 73 kr. összeget a m. kir. kuria ítélete szerint. Egy évi taxát, mely nem foglatatik az előbbie: elengedjünk, elengedjük meg a 18 év alatt zálogolásokból befolyt roppant összeget, de tartozik a város: megyei hivatalnak az erdőszeti jegyzőkönyveket a be szedett pénzekről előmutatni.

Ötödik feltétel: Bácsfalu és Türkös Száraztómó erdejéből vonja ki kezét Brassó és a megyei hivata által megbecsületett roppant fakárt térítse meg.

Hatodik feltétel: Hétfalu és Brassó területe közti a határ: a Tömös vize fel Predial tetüg a „Sovadásig.“

Hetedik feltétel: Ha e hat feltételt elfogadj Brassó városa, mi hétfalusi szabad polgárok a keresett és megalatál békét nem fogjuk soha semmiféle kárpótási követelésekkel megzavarni.

Bácsfalu, dec. 17. 1876.

A községi képviselet.

E javaslat szerint Hétfalu ősi örökségét követel vissza 1877 kezdetével, kikéül annyiban, hogy a törvénytelentl lefoglat, milliókra menő jövedelme nem követeli vissza Brassótló.

Ez elég áldozat s ki többet kíván e koldus, majd semmi mezővel nem bíró néptől, az sirját ássa meg Románia szomszédágában a magyar nemzet há örüllőinek! Videant consules!

Öri

Nagy-Borosnyó, febr. 11. 1877.

Ritka jelenség az, hogy az életben megadják az érdeemesnek a valódi jutalmat; de ha tényleg ezt nem teheti is az érdem iránt a jelenkor, hogy ezt akarja tenni: tanúsítja az a körülmény, hogy az érdeemes elhunya után a mulasztást sokszorosan kívánja helyre pótolni. Ezen állítás tanúságul szolgál a Nagy-Borosnyón tegnap véletlen s váratlan elhunyt tanító és énekevező Nagy Sándor gyászese, ezen nemeskeblt férfit, ki egy negyedszázadnál tovább működött a népnevelés mezején, s kit mint énekevezőt, a mellett a legkedvesebb barátot, a legerényesebb s a legbecsületesebb embert könyvek között helyezének emésztló sirjának fenekére. Meghatottan állortunk a nemeskeblt férfi újdan kiásott sirja felett, mert benne, egy tapintatos, eszélyes, az ajkor színvonalán álló jeles képzettségű tanítót veszítünk el a halál által. Emésztló sirja felett állánk annak, ki anynyi éven át mentora volt egy népes egyház fiatal nemzedékének. Egyike volt ő azoknak, a kik az érdemát valódi munka által kívánják megszerezni, egyike azoknak kik nem tollal csak papirosan, nem szájhösköddéssel, hanem az életbe méjjen beható, s a szépet, jót és nemest feláldozó, önjöltüket nem kiméllő fáradhatatlan öntevékenységgel mozdíták elő, egyike azoknak, kik egész életüket szellemi tökéül fektették be, hogy az az utókor számára dusan kamatozzék. S mind ezen fáradalmairól jutalma nem vala egyéb, mint a megnyugtató öntudat, küllömben életének végalkonyára felhangzott im ez vég-szava: „hivatásod, rendeltetésednek hiven megfeleltél, a nemes harcot megharcoltad, pályádat nemesen megfutottad, hitedet megtartottad, eltevéttel számodra az örök élet hervadhatlan koronája, hív levén a kevesen, többre bizattalt ezután.“

De ha életében nem adhatótt is meg a jutalom, hogy azt megadni akarja a jelenkor, nyilvánult ez az ő véggyászati szeszése alkalmával.

A mellett, hogy a nagy-borosnyói ev. ref. egyház minden tagja, a zord teli idő dacára, sirfogy kiséré a kedves emléktü néptanítót, a sepsi ev. ref. egyházkor legfőbb hivatalnokai tisztelék őt meg beces megjelenésükkel, nemcsak, sőt egyházköri főjegyző t. Kisantal Sámuel ur tartott az elhunyt hajlékánál méjjen megható imát, az imaházban pedig nagyüziteltül esperes Császér Gábor ur tartott egy valóban remek egyházi gyászbeszédet, melyben föllejté a valódi szorénységgel folytatott igazságos munkásság alapelveit és hasznait. E gyászbeszéd a mily megható, ép oly épületes és tanulságos volt.

S így nem csak a nagy-borosnyói egyház, hanem az egész sepsi egyházkör tanúsítá e kegyeletes tény által azt, miszerint méltányolja az érdemét, nagy jelentőségének tartja a néptanítói hivatalt, s azt nemcsak a tényleges élet mezején buzditással, hanem a halál óráján tul a kegyelet és tisztelet nyilvánításával körvezi.

Meghatottan tekintők a nagy-borosnyói egyház ág Nesztorát, Gamalielét, a szinte 90 éves lelkeszt, az élet bánatos elgondolásával, nedves arccal, hogyan kísérté ki kedves hivataltársát a temetőbe!

Lebocsátok koporsódat kedves barátunk emésztló sírod fenekére, s gyászhajlékód viszhangozá nekünk a lapátál rád hányt fagyos göröngyök egyhangu koppanásait, s e fájó hangok szeszakíták reményünk legvégső szálait, hogy valaha téged láthassunk e földön!

De áldásban lézson mindig éleked, A jök szivében lesz állandó széked.

Böke égi harmatja, Szívvirágid észassza.

Bartha Károly, feldoblyi ev. ref. pap.

A furfangos hős.

— Élethéj. —

Irta: Aigner Ferenc.

Történetünk tárgyat 1870—71-iki francia-porosz háborúból merítettük.

Már csatára készen állt a két ellenségés tábor, midőn Berlinben Spildner Ödön bankár 1000 darab aranyat tűzött ki jutalmul annak részére, ki a legelső